

Innst. S. nr. 291

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Dokument nr. 8:83 (2008–2009)

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Ulf Leirstein og Gjermund Hagesæter om fritak av formuesbeskatning for formue som forvaltes av Overformynderiet

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Ulf Leirstein og Gjermund Hagesæter fremmet 23. april 2009 følgende forslag:

I

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringer i skatteloven § 4-22, slik at personer med uføregrad ned til 15 prosent fritas for formuesskatt på erstatningsbeløpet.

II

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringer i skatteloven slik at formue som forvaltes av Overformynderiet, fritas fra formuesskatt."

Det vises til Dokument nr. 8:83 (2008–2009) for en nærmere redegjørelse og begrunnelse for forslaget.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Alf E. Jakobsen, Rolf Terje Klungland, Torgeir Micaelsen, lederen Reidar Sandal, Eirin Kristin Sund og

Marianne Aasen, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, Ulf Leirstein, Peter N. Myhre og Jørund Rytman, fra Høyre, Svein Flåtten, Linda C. Hofstad Helleland og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Berge og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og fra Venstre, Lars Sponheim, viser til at finansministeren har avgitt uttalelse om forslaget i brev av 11. mai 2009 til finanskomiteen. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til svarbrevet fra finansminister Kristin Halvorsen datert 11. mai 2009. Der gis det en begrunnelse for dagens regelverk for formuesbeskatning på formue som forvaltes av overformynderiet.

Generelt sett er formue skattepliktig uansett alder eller opprinnelse. Lav alder er i seg selv ingen god begrunnelse for et skattefritak. Avkastning av formue vil dessuten normalt sett dekke utgiftene til formuesskatt. Dermed tærer man ikke på selve kapitalen.

Ved utmåling av erstatningen tas det hensyn til skatteulempen. Fjernes formuesbeskatningen på erstatningsbeløpene vil trolig beløpene bli tilsvarende lavere.

Forslagsstillerne ønsker å endre fritaksregelen som i dag gjelder for personer som har en uførehetsgrad. Flertallet viser til at det i dag er fritak for de som er 50 pst. uføre eller mer. Det foreslås å senke den til 15 pst. Behovet for fritak er klart størst for dem som har høy grad av uføret. Dette fordi det er disse som er mest avhengig av et høyt erstatningsbeløp. Ved lavere uførehetsgrad vil sjansen være langt

større for et vedkommende har en normal yrkesaktivitet og dermed en inntekt å forsørge seg med.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at omlag 1 000 personer hvert år får medhold om pasientskadeerstatning. I 2008 utbetalte Norsk Pasientskadeerstatning i underkant av 660 mill. kroner i erstatning for utgifter, inntektstap og mén. Erstatning for påført inntektstap er skattepliktig, mens erstatning for fremtidig inntektstap, utgifter og mén er skattefrie. Skadelidte må derimot betale skatt på avkastningen og normalt også formuesskatt. Barn og unge inntil fylte 21 år er fritatt formuesskatt dersom skaden innebærer 50 prosent reduksjon i ervervsevnen. Men for de som har mindre enn 50 prosent reduksjon i ervervsevnen betales formueskatt. Denne ordningen virker for mange uforståelig fordi pårørende oppfatter at erstatningsbeløpet reduseres år for år. I beregningen av erstatningsbeløpet skal det gis et påslag for skatt på avkastning og formue, men for disse barna og deres pårørende, som etter feilbehandlinger og tabber i helsevesenet har en vanskelig nok hverdag, virker dette regelverket urettferdig. For noen kan det dreie seg om mange tusen kroner pr. år, som kunne vært brukt til bedre hjelpemidler, og en bedre tilværelse når barna virkelig trenger det.

Disse medlemmer viser til at forslagsstillerne nettopp peker på områder hvor personer, som enten er tildelt erstatningsbeløp som følge av personskade og/eller er under Overformynderiets forvaltning, på ulik vis pålegges formuesbeskatning og hvor regelverket framstår lite hensiktsmessig. Disse medlemmer mener at forslagsstillerne tar opp en meget relevant problemstilling uavhengig av synet på formuesskatt mer generelt og at forslagsstillerne viser til flere gode eksempler på hvordan dagens regler får utslag som det etter disse medlemmers syn neppe var meningen ved utformingen av det gjeldende regelverk.

Disse medlemmer mener videre at det er logisk at reglene for uføregrad for å få erstatning og for å få formuesskattefritak burde harmoniseres tilsvarende en uføregrad ned til 15 prosent. Disse medlemmer kan ikke se at finansministeren i brev til Stortinget datert 11. mai 2009 argumenterer spesielt prinsipielt mot dette, men skriver at "fritaksbehovet er størst ved de alvorligste personskadene som fører til høy uføregrad". Skulle logikken i dette utsagnet blitt fulgt, burde de i så fall vært innført en gradert fritaksregel basert på uføregrad.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringer i skatteloven § 4-22, slik at personer med uføregrad ned til 15 prosent fritas for formuesskatt på erstatningsbeløpet."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at forslagsstillerne også ønsker at formuer som forvaltes av Overformynderiet skal være unntatt fra formuesskatt. En slik forskjellsbehandling kan lett føre til skatteplanlegging ved at formue overføres til mindreårige kun i den hensikt å spare formuesskatt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser for øvrig til Innst. S. nr. 213 (2007–2008) fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim og Odd Einar Dørum om å heve beløpsgrensen for Overformynderiets forvaltning av umyndiges midler, hvor et mindretall foreslo at Regjeringen skulle legge til rette for en evaluering av dagens forvaltning av umyndiges midler i den hensikt å avdekke eventuelle svakheter ved dagens praksis, og å utvikle nye retningslinjer for sikker og god forvaltning av umyndiges midler. Forslagene som reises i representantforslaget er typisk av en slik karakter.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringer i skatteloven slik at formue som forvaltes av Overformynderiet, fritas fra formuesskatt."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringer i skatteloven § 4-22, slik at personer med uføregrad ned til 15 prosent fritas for formuesskatt på erstatningsbeløpet.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringer i skatteloven slik at formue som forvaltes av Overformynderiet, fritas fra formuesskatt.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til representantforslaget og merknadene over og rår Stortinget til å gjøre følgende

Ulf Leirstein og Gjermund Hagesæter om fritak av formuesbeskatning for formue som forvaltes av Overformynderiet – bifalles ikke.

v e d t a k :

Dokument nr. 8:83 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson,

Oslo, i finanskomiteen, den 4. juni 2009

Reidar Sandal

leder

Lars Sponheim

ordfører

Vedlegg**Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 11. mai 2009****Representantforslag nr. 83 (2008-2009) Om fritak fra formuesbeskatning for formue som forvaltes av overformyndieret mv**

Jeg viser til forslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Ulf Leirstein og Gjermund Hagesæter om at personer med uføregrad ned til 15 pst fritas for formuesskatt av erstatningsbeløp (punkt I), samt at formue som forvaltes av overformyndieret fritas for formuesskatt (punkt II). Nedenfor skal jeg kommentere forslagene i samme rekkefølge.

I

I punkt I fremmes det forslag om at personer med uføregrad ned til 15 pst. fritas for formuesskatt på erstatningsbeløpet. Forslaget gjelder en utvidelse av fritaksregelen i skatteloven § 4-22 som gir formuesfritak fram til og med fylte 21 år for engangserstatning for personskade som er utmålt i henhold til skaderstatningsloven kapittel 3, når personskaden har ført til minst 50 pst. nedsatt ervervsevne. Slik jeg oppfatter forslaget medfører det en endring i vilkåret knyttet til minst 50 pst. uførhet, men ingen endring i aldersgrensen for fritaket.

Fordi en større erstatningskapital til barn normalt vil måtte forvaltes gjennom overformyndieret til barnet er 18 år, vil imidlertid forslaget i punkt II lede til at denne særlige fritaksregel i § 4-22 får sitt praktiske virkeområde innskrenket til bare å gjelde personer mellom 18 og 21 år.

Generelt er formue skattepliktig uansett eierens alder og formuens opprinnelse. Dette gjelder også formue som skriver seg fra forsikringsoppgjør etter sykdom eller skade.

Avkastning av formuen vil normalt kunne dekke formuesskatten av innskuddet, slik at det ikke er nødvendig å angripe den opprinnelige kapitalen for å betale formuesskatten. Hensynet til å bevare den opprinnelige kapital for sitt formål tilsier ikke at kapitalen bør fritas for alminnelig formuesskatt. Det kan heller ikke begrunne noe generelt formuesskattefritak at kapitalen er mottatt av et barn, med det formål å dekke dels framtidige økonomiske belastninger på grunn av personskade. I utmålingsprinsippene for erstatningens størrelse etter skadeserstatningsloven er det også i stor grad tatt hensyn til at en mottatt erstatningskapital og dens avkastning må bære alminnelig formues- og inntektsskatt før resten kan brukes til å kompensere for personskadens virkninger. Denne forventede skattebelastningen (kalt skatteulempen ved erstatningsutmåling) leder dermed til en høyere erstatning enn ellers. Et mer generelt bort-

fall av denne skatteulempen gjennom særregler ville over tid i stor grad kunne føre til lavere erstatningsbeløp, og dermed være til liten eller ingen netto fordel i personskadesaker som kommer inn under det nye utmålingsregimet.

Dagens særlige fritaksregel i skatteloven § 4-22 er avgrenset til å gjelde uføregrader på minst 50 pst. Dette er begrunnet i at fritaksbehovet er størst ved de alvorligste personskadene som fører til høy uføregrad. I disse alvorligste skadetilfellene blir barnet mest avhengig av at erstatningens netto disponible beløp, sammen med trygdeytelser, sikrer dets økonomiske eksistens gjennom et langt voksenliv. Erstatningsbeløpene er da størst, og normal formuesskatt på dem ville bli en større belastning. Også folketrygdens uførepensjon har en tilsvarende avgrensning til uførhet på minst 50 pst. Ved lavere uføregrader vil personen i langt høyere grad kunne forvente en mer normal yrkesaktivitet og økonomi, slik at behovet for formuesskattefritak blir mindre.

På denne bakgrunn mener jeg at det ikke er sterke nok grunner til å utvide formuesskattefritaket i skatteloven § 4-22 første ledd til å gjelde barn med uføregrad ned til 15 pst.

II

Forslagets punkt II går ut på at formue som forvaltes av overformyndieret fritas fra formuesskatt. Forslagsstillerne peker på at det vil være fullstendig feil å ilegge formuesskatt på midler man selv verken råder over eller forvalter.

Forslaget vil i første rekke gjelde barn under 18 år i velstående familier, der arvefall eller gave-transaksjoner leder til at barnet selv blir formuende. Dernest vil forslaget gjelde voksne personer som på grunn av sterk helsesvekkelse m.v. er umyndiggjorte, og som har formue av betydning.

Overformyndierets rolle er å gi en ryddig og trygg forvaltning av umyndiges midler. Denne forvaltningen skal skje i samarbeid med den umyndiges verge, oftest barnets foreldre eller andre nære slektninger. For eldre umyndiggjorte er oftest deres voksne barn verge. I praksis vil vergene kunne ha stor innflytelse over forvaltningen, ikke minst når midlene består av aksjeposter, fast eiendom, næringsvirksomhet m.v. Forvaltningen er fullt ut forenlig med at de umyndige er formuesskattepliktig for sine midlene, på linje med alle andre som har formue. Gjennom særlige retningslinjer for overformyndierets forvaltning i vergemålsloven er de umyndiges og umyndiggjortes midler plassert i ulike formuesobjek-

ter med forskjellig grad av likviditet og avkastning. Det er ikke noe spesielt ved plasseringsmåten eller forvaltningen for øvrig som tilsier at slike formuer skal fritas fra formuesskatt.

Generelt ville det ikke gi en rimelig fordeling av skattebyrdene hvis formue forvaltet av overformyndieriet skulle være fritatt fra å bidra til fellesskapet gjennom formuesskatt. Et fritak ville skape et hull i skattesystemet og åpne for skattemotivert overføring av formuer til mindreårige barn. I så måte ville vedtakelse av forslaget være en gavepakke til de rikeste familier i landet vårt, idet store gaveoverføringer til umyndige familiemedlemmer da kunne slanke fami-

liens formuesskatt med mange millioner kroner. Noen rettferdighet i dette er det ikke.

Normalt vil avkastningen av en formue kunne dekke formuesskatten, slik at det ikke er nødvendig å angripe den opprinnelige kapitalen for å få betalt formuesskatten. Dersom vergen legger ut for barnets skatt, kan utlegget kreves refundert fra barnets midler i overformyndieriet, jf. vergemålsloven § 17. Det er derfor heller ikke problemer ved skattebetalingen som kunne tale for et fritak.

Jeg mener på denne bakgrunn at det ikke bør innføres fritak for formuesskatt for midler som forvaltes av overformyndieriet.

